
**Informácie pre organizácie vykonávajúce údržbu lietadiel, riadenie zachovania letovej spôsobilosti, výcvik a výkon skúšok údržby
Zmena nariadenia komisie (EÚ) č. 1321/2014.**

V súvislosti s nadobudnutím platnosti vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) 2019/1383 z 8. júla 2019, ktorým sa mení a opravuje nariadenie (EÚ) č. 1321/2014, pokiaľ ide o systémy manažmentu bezpečnosti v organizáciách pre riadenie zachovania letovej spôsobilosti a úľavy pre lietadlá všeobecného letectva týkajúce sa údržby a riadenia zachovania letovej spôsobilosti (ďalej len „nariadenie“) a vykonávacieho nariadenia (EÚ) 2020/270 z 25. februára 2020, ktorým sa mení a opravuje nariadenie (EÚ) č. 1321/2014, pokiaľ ide o prechodné opatrenia pre organizácie zapojené do zachovania letovej spôsobilosti vo všeobecnom letectve a riadenia zachovania letovej spôsobilosti, Vás informujeme o niektorých skutočnostiach súvisiacich s uplatňovaním požiadaviek nariadenia a jeho príloh.

- Účelom nariadenia (v znení jeho zmien a opráv) je zavedenie zjednodušených pravidiel pre tzv. „ľahké lietadlá“ všeobecného letectva a pre iné ako zložené motorové lietadlá, ktoré nie sú používané leteckými dopravcami.
Tieto zjednodušené pravidlá sa týkajú programov údržby, vykonávania údržby, organizácií vykonávajúcich údržbu a riadenia a overovania letovej spôsobilosti týchto lietadiel.
Zároveň opravujú a upresňujú niektoré ustanovenia nariadenia a jeho príloh.
- Zmeny celkovo ovplyvnili všetky prílohy nariadenia (Časť-M, Časť-145, Časť-66, Časť-147, Časť-T) a zaviedli úplné nové prílohy (Časť-ML, Časť-CAO, Časť-CAMO).
- Zmeny nariadenia a jeho príloh vstupujú do platnosti 24. marca 2020. Po tomto dátume je potrebné uviesť do súladu postupy a dokumentáciu podľa požiadaviek uvedených v zmenených a nových prílohách: Časť-M, Časť-ML, Časť-145, Časť-66, Časť-147 a Časť-T. Pre tieto časti nie je stanovené prechodné obdobie.
Je potrebné od 24. marca 2020 používať aktuálne formuláre (formulár EASA 1-MF/CAO/145, 3. vydanie; formulár EASA 15b, 6. vydanie; formulár EASA 15c, 3. vydanie; formulár EASA 148, 3. vydanie; formulár EASA 149, 4. vydanie).
- Od 24. marca 2020 do 24. septembra 2021 trvá tzv. „prechodné obdobie“ pre organizácie schválené podľa Časti-M, podčasť G, podčasť F a Časti-145, ktoré sa rozhodnú previesť svoje doterajšie povolenia na nové povolenia podľa prílohy Vd (Časť-CAO) a prílohy Vc (Časť-CAMO). Po 24. septembri 2021 všetky organizácie vykonávajúce údržbu lietadiel alebo riadenie zachovania letovej spôsobilosti musia byť v súlade s Časťou-CAO, Časťou-145, alebo Časťou-CAMO. Ak organizácie nepreukážu tento súlad do 24. septembra 2021, budú im pôvodné povolenia vydané podľa Časti-M, podčasť G a/alebo podčasť F, zrušené.
Včasným požiadaním o zmenu a/alebo preukázaním plnenia požiadaviek vykonávacieho nariadenia predídete problémom plynúcich z časových a kapacitných možností pracovníkov Dopravného úradu.
- Organizáciám je možné vydávať nové povolenia podľa prílohy I (Časť-M, podčasti F a/alebo G) do 24. septembra 2020 a zostávajú v platnosti do 24. septembra 2021.

Zmena štruktúry nariadenia 1321/2014

Odkaz	Názov prílohy	Stručný rozsah
Príloha I (zmenená!)	Časť-M	Požiadavky na zachovanie letovej spôsobilosti lietadiel s výnimkou tzv. „ľahkých lietadiel“* za predpokladu, že tieto (ľahké lietadlá) nepoužívajú leteckí dopravcovia licencovaní v súlade s nariadením (ES) č. 1008/2008 <i>Pozn.: Zahrňuje aj podčasti F a G, ktoré sú platné len do 24. septembra 2021</i>
Príloha II (zmenená!)	Časť-145	Organizácie údržby – zložité motorové lietadlá a lietadlá v obchodnej prevádzke <i>Pozn.: Môže sa uplatňovať pre všetky druhy lietadiel a všetky druhy prevádzky</i>
Príloha III (zmenená!)	Časť-66	Spôsobilosť technika údržby lietadiel, kategórie preukazov spôsobilosti, klasifikácie, teoretické a praktické požiadavky, skúšky
Príloha IV (zmenená!)	Časť-147	Organizácie pre výcvik a vykonávanie skúšok údržby
Príloha Va (zmenená!)	Časť-T	Požiadavky na zachovanie letovej spôsobilosti lietadiel z tretích krajín používaných leteckými dopravcami (tzv. „suchý lízing“)
Príloha Vb (nová!)	Časť-ML	Požiadavky na zachovanie letovej spôsobilosti pre tzv. „ľahké lietadlá“*, ktoré nepoužívajú leteckí dopravcovia licencovaní v súlade s nariadením (ES) č. 1008/2008. <i>Pozn.: Všetky ostatné lietadlá musia spĺňať požiadavky podľa Prílohy I (Časť-M).</i>
Príloha Vc (nová!)	Časť-CAMO	Organizácie riadiace zachovanie letovej spôsobilosti – zložité motorové lietadlá a lietadlá v obchodnej prevádzke <i>Pozn.: Môže sa uplatňovať pre všetky druhy lietadiel a všetky druhy prevádzky</i>
Príloha Vd (nová!)	Časť-CAO	Kombinované organizácie (riadenie zachovania letovej spôsobilosti a/alebo údržba) pre lietadlá iné ako zložité a nepoužívané leteckými dopravcami licencovanými v súlade s nariadením (ES) č. 1008/2008

* „Ľahké lietadlá“ sú neoficiálne definované podľa článku 3, ods.2 vykonávacieho nariadenia ako:

- lietadlá s maximálnou vzletovou hmotnosťou (MTOM) 2 730 kg alebo menšou;
- rotorové lietadlá s maximálnou vzletovou hmotnosťou 1 200 kg alebo menšou, osvedčené pre maximálne 4 osoby;
- ostatné lietadlá ELA2.

Orientačný prehľad vzájomných vzťahov požiadaviek predpisov, druhov prevádzky a druhov lietadiel

Druh prevádzky →		Neobchodná (NCO, NCC, ATO, DTO, SPO)		Obchodná (Com.)					
				Bez licencie [Com. (DTO, ATO, SPO), AOC]		S licenciou (CAT = AOC + Lic.)			
Druhy lietadiel →		Iné ako zložité motorové lietadlá (non-CMPA)		Zložité motorové lietadlá (CMPA)		Iné ako zložité motorové lietadlá (non-CMPA)		Zložité motorové lietadlá (CMPA)	
		„Ľahké lietadlá“	Iné ako „Ľahké lietadlá“	„Ľahké lietadlá“	Iné ako „Ľahké lietadlá“	Zložité motorové lietadlá (CMPA)	Iné ako zložité motorové lietadlá (non-CMPA)	Zložité motorové lietadlá (CMPA)	
Časť-M		Neaplikuje sa	Časť-M je záväzná	Neaplikuje sa	Časť-M je záväzná				
Časť-ML		Časť-ML je záväzná	Neaplikuje sa	Časť-ML je záväzná	Neaplikuje sa				
Časť-CAMO (SMS)		Individuálne riadenie*, alebo CAMO alebo CAO (CAM)		Časť-CAMO je záväzná	CAMO alebo CAO (CAM)		Časť-CAMO je záväzná		
Časť-CAO	CAO (CAM)	Individuálne riadenie*, alebo CAMO alebo CAO (CAM)		Neaplikuje sa	CAMO alebo CAO (CAM)		Neaplikuje sa		
	CAO (M)	Individuálna údržba**, alebo CAO (M) alebo Časť-145		Neaplikuje sa	CAO (M) alebo Časť-145		Neaplikuje sa		
Časť-145		Individuálna údržba**, alebo CAO (M) alebo Časť-145		Časť-145 je záväzná	CAO (M) alebo Časť-145		Časť-145 je záväzná		

*Individuálne riadenie vykonávané pilotom-vlastníkom

** Individuálna údržba vykonávaná pilotom-vlastníkom alebo nezávislým osvedčujúcim personálom

Poznámka: Pozri vysvetlivky niektorých pojmov a skratiek

Vplyv na organizácie s platnými povoleniami (osvedčeniami)

Organizácie bez ohľadu na vydané povolenie musia od 24. marca 2020 uplatňovať pre príslušné druhy lietadiel a druhy prevádzky týchto lietadiel požiadavky prílohy I (Časť-M) a prílohy Vb (Časť-ML)

Organizáciám je odporúčané, aby formou vnútorného auditu/analýzy zistili rozdiely medzi schváleným rozsahom a zmenami uvedenými vo vykonávacom nariadení a jeho príslušných prílohách (častiach). Na základe týchto zistení upravili svoje postupy a vnútornú dokumentáciu (príručky) a posúdili svoju pripravenosť v prípade prevodu na organizácie podľa Časti-CAMO alebo Časti-CAO.

Organizácia s platným povolením vydaným podľa prílohy I (Časť-M, podčasť G)

Organizácia pre riadenie zachovania letovej spôsobilosti s platným povolením vydaným podľa prílohy I (Časť-M, podčasť G) môže požiadať po 24. marci 2020 Dopravný úrad o vydanie povolenia v súlade s novou prílohou Vc (Časť-CAMO), alebo prílohou Vd (Časť-CAO). Rozhodnutie organizácie postupovať podľa Prílohy Vc (Časť-CAMO), alebo prílohy Vd (Časť-CAO) závisí na druhu lietadiel a druhu prevádzky týchto lietadiel. Dopravný úrad jej vydá bez ďalšieho skúmania povolenie podľa príslušnej časti (formulár EASA 14, 4. vydanie, alebo formulár EASA 3-CAO, 1. vydanie) ako organizácii riadiacej zachovanie letovej spôsobilosti.

Organizácia s takto vydaným povolením podlieha dohľadu podľa požiadaviek príslušnej časti a musí si byť vedomá odstránenia akéhokoľvek nesúladu (zistení).

Tento nesúlad musí byť odstránený **do 24. septembra 2021**. Do uvedeného dátumu je organizácia povinná odstrániť akýkoľvek nesúlad (zistenia) s požiadavkami uvedenými v prílohe Vc (Časť-CAMO) alebo prílohe Vd (Časť-CAO).

Ak organizácia po uvedenom dátume tento nesúlad (zistenia) neodstráni, takto **vydané povolenie sa zruší**.

Pozn.: Práva organizácie sú rovnaké ako práva udelené v povolení podľa prílohy I (Časť-M, podčasť G) a nesmú prekračovať práva, ktoré je možné udeliť podľa prílohy Vc (Časť-CAMO), alebo prílohy Vd (Časť-CAO).

Organizácia s platným povolením vydaným podľa prílohy I (Časť-M, podčasť F)

Organizácia vykonávajúca údržbu lietadiel s platným povolením vydaným podľa prílohy I (Časť-M, podčasť F) môže požiadať po 24. marci 2020 Dopravný úrad o vydanie povolenia v súlade s novou prílohou Vd (Časť-CAO). Dopravný úrad jej vydá bez ďalšieho skúmania povolenie (formulár EASA 3-CAO, 1. vydanie) ako organizácii vykonávajúcej údržbu lietadiel.

Organizácia s takto vydaným povolením podlieha dohľadu podľa požiadaviek Časti-CAO a musí si byť vedomá odstránenia akéhokoľvek nesúladu (zistení).

Tento nesúlad musí byť odstránený **do 24. septembra 2021**. Do uvedeného dátumu je organizácia povinná odstrániť akýkoľvek nesúlad (zistenia) s požiadavkami uvedenými v prílohe Vd (Časť-CAO).

Ak organizácia po uvedenom dátume tento nesúlad (zistenia) neodstráni, takto **vydané povolenie sa zruší**.

Pozn.: Práva organizácie sú rovnaké ako práva udelené v povolení podľa prílohy I (Časť-M, podčasť F) a nesmú prekračovať práva, ktoré je možné udeliť podľa prílohy Vd (Časť-CAO).

Organizácia s platným povolením vydaným podľa prílohy I (Časti-M, podčasti G a súčasne aj podčasti F)

Organizácia pre riadenie zachovania letovej spôsobilosti s platným povolením vydaným podľa prílohy I (Časť-M, podčasť G) a súčasne vykonávajúca aj údržbu lietadiel s platným povolením (Časť-M, podčasť F) môže požiadať po 24. marci 2020 Dopravný úrad o vydanie povolenia podľa prílohy Vd (Časť-CAO). Dopravný úrad jej vydá bez ďalšieho skúmania povolenie (formulár EASA 3-CAO, 1. vydanie) ako kombinovanej organizácii vykonávajúcej riadenie letovej spôsobilosti a údržbu lietadiel.

Organizácia s takto vydaným povolením podlieha dohľadu podľa požiadaviek príslušnej Časti-CAO a musí si byť vedomá odstránenia akéhokoľvek nesúladu (zistení).

Tento nesúlad (zistenia) musí byť odstránený **do 24. septembra 2021**. Do uvedeného dátumu je organizácia povinná odstrániť akýkoľvek nesúlad (zistenia) s požiadavkami uvedenými v prílohe Vd (Časť-CAO).

Ak organizácia po uvedenom dátume tento nesúlad (zistenia) neodstráni, takto **vydané povolenie sa zruší**.

Pozn.: Práva organizácie sú rovnaké ako práva udelené v povolení podľa prílohy I (Časť-M, podčasti F a G) a nesmú prekračovať práva, ktoré je možné udeliť podľa prílohy Vd (Časť-CAO).

Organizácia s platným povolením vydaným podľa Časti-145

Organizácia údržby s platným povolením vydaným podľa Časti-145 sa považuje za organizáciu schválenú v súlade so zmenenou prílohou II (Časť-145). Organizácia je povinná preukázať súlad so zmenami v Časti-145 a Časť-M a/alebo Časť-ML čo najskôr. Organizácii je odporúčané, aby formou vnútorného auditu zistila rozdiely medzi schváleným rozsahom a zmenami uvedenými vo vykonávacom nariadení a jeho príslušných častiach. Na základe výsledkov auditu a plánu dosiahnutia súladu s požiadavkami nariadenia je potrebné upraviť postupy a dokumentáciu (MOE) formou nepriameho schválenia. Dopravný úrad vykoná kontrolu príručiek organizácií údržby a pri zistení nesúladu bude táto skutočnosť kvalifikovaná ako zistenie príslušnej úrovne (podľa závažnosti nesúladu).

Ak organizácia vykonávajúca údržbu schválená podľa Časti-145 požiadala po 24. marci 2020 o zmenu podmienok schválenia, bude jej po uspokojivom preukázaní splnenia požiadaviek vydané nové povolenie na formulári EASA 3-145, 4. vydanie.

Organizácia s platným povolením vydaným podľa Časti-147

Organizácia pre výcvik a výkon skúšok údržby s platným povolením vydaným podľa Časti-147 sa považuje za organizáciu schválenú v súlade so zmenenou prílohou IV (Časť-147). Organizácia je povinná preukázať súlad so zmenami v Časti-147 čo najskôr. Organizácii je odporúčané, aby formou vnútorného auditu zistila rozdiely medzi schváleným rozsahom a zmenami uvedenými vo vykonávacom nariadení a jeho Časti-147. Na základe výsledkov auditu a plánu dosiahnutia súladu s požiadavkami nariadenia je potrebné prípadne upraviť učebné a skúšobné osnovy (zmena v module 10 Letecká legislatíva) formou nepriameho schválenia. Dopravný úrad vykoná kontrolu príručiek organizácií pre výcvik a výkon skúšok údržby a pri zistení nesúladu bude táto skutočnosť kvalifikovaná ako zistenie príslušnej úrovne (podľa závažnosti nesúladu).

Ak organizácia vykonávajúca výcvik a výkon skúšok údržby schválená podľa Časti-147 požiadala po 24. marci 2020 o zmenu rozsahu schválenia, bude jej po uspokojivom preukázaní splnenia požiadaviek, vydané nové povolenie na formulári EASA 11, 6. vydanie.

Za účelom uľahčenia vydania nových povolení pre súčasné organizácie je v článku 4 nariadenia (EÚ) č. 1321/2014 ponúknutá možnosť voľby pre organizácie schválené podľa Časti-M podčasť F, Časti-M podčasť G a Časti-145 uskutočniť prevod na Časť-CAO alebo Časť-CAMO bez nutnosti vykonať úplný proces prvotného schválenia pre Časť-CAO alebo Časť-CAMO.

V závislosti na súčasnom vydanom platnom povolení a jeho rozsahu sa môže organizácia rozhodnúť použiť jeden z nasledovných spôsobov prevodu:

Súčasnú povolenie pred prevodom		Nové povolenie po prevode	
Druh povolenia	Rozsah	Druh nového povolenia	
		Obmedzenia	
Časť-M podčasť G	Zložité motorové lietadlá (CMPA) ¹ a/alebo lietadlá používané leteckými dopravcami licencovanými v súlade s nariadením (ES) č. 1008/2008	Časť-CAMO	
Časť-M podčasť G	Iné než zložité motorové lietadlá (non-CMPA) a lietadlá nepoužívané leteckými dopravcami licencovanými v súlade s nariadením (ES) č. 1008/2008	alebo	Časť-CAO (CAM)
			Časť-CAMO
Časť-M podčasť G	Všetky druhy lietadiel a všetky druhy prevádzky	Časť-CAMO	
Časť-M podčasť F	Iné než zložité motorové lietadlá (non-CMPA) a lietadlá nepoužívané leteckými dopravcami licencovanými v súlade s nariadením (ES) č. 1008/2008	Časť-CAO (M)	
		Nie je možné previesť na Časť-145 (požiadať o prvé vydanie podľa Časti-145)	
Časť-145	Iné než zložité motorové lietadlá (non-CMPA) a lietadlá nepoužívané leteckými dopravcami licencovanými v súlade s nariadením (ES) č. 1008/2008	alebo	Časť-CAO (M)
			zachovať Časť-145
Časť-145	Všetky druhy lietadiel a všetky druhy prevádzky	Prevod na Časť-CAO nie je možný z dôvodu rozsahu pôvodných činností – zachovať Časť-145	

Ak súčasné organizácie sa nerozhodnú pre prevod na Časť-CAO alebo Časť-CAMO potom:

- Organizácie schválené podľa Časti-145 môžu naďalej pokračovať a musia splniť dodatočné požiadavky uvedené v poslednej zmene nariadenia (EÚ) č. 1321/2014
- Organizácie schválené podľa Časti-M, podčasti F môžu pokračovať len do 24. septembra 2021
- Organizácie schválené podľa Časti-M, podčasti G môžu pokračovať len do 24. septembra 2021

¹ S výnimkou pre letúny s maximálnou vzletovou hmotnosťou menšou alebo rovnou 5 700 kg, ktoré sú vybavené viacerými turbovrtuľovými motormi

Vysvetlivky niektorých pojmov a skratiek

Poznámka: Pre potreby tohto dokumentu sa pojem **druh lietadla** používa pre lietadlá označené ako ELA1, ELA2, ľahké lietadlá, CMPA, non-CMPA. Pojem **druh prevádzky** označuje rôzne kombinácie obchodnej (Com., CAT, AOC....) a neobchodnej (NCO, NCC...) prevádzky vykonávanej rôznymi druhmi lietadiel za podmienok VFR/IFR

CAO (CAM)	Kombinovaná organizácia vykonávajúca <u>len</u> riadenie zachovania letovej spôsobilosti ľahkých a iných než zložitých motorových lietadiel
CAO (M)	Kombinovaná organizácia vykonávajúca <u>len</u> údržbu ľahkých a iných než zložitých lietadiel
CAO	Kombinovaná organizácia vykonávajúca riadenie zachovania letovej spôsobilosti a údržbu ľahkých a iných než zložitých motorových lietadiel
CAMO	Organizácia vykonávajúca riadenie zachovania letovej spôsobilosti akýchkoľvek lietadiel. Organizácia má zavedený SMS
CMPA	Zložité motorové lietadlo
Non-CMPA	Iné ako zložité motorové lietadlo
Com	Obchodná prevádzka - t. j. akákoľvek prevádzka lietadla, ktorá je za odplatu alebo inú primeranú protihodnotu dostupná verejnosti, alebo ak nie je verejnosti prístupná, je to prevádzka, ktorá sa vykonáva na základe zmluvy medzi prevádzkovateľom a zákazníkom, pričom zákazník nemá nad prevádzkovateľom žiadnu kontrolu.
AOC	Držiteľ osvedčenia leteckého prevádzkovateľa podľa nariadenia (EÚ) č. 965/2012
CAT	Obchodná letecká doprava - t. j. obchodná prevádzka lietadiel na účely prepravy cestujúcich, nákladu alebo pošty za odplatu alebo inú primeranú protihodnotu: CAT = AOC + Licencia v súlade s nariadením (ES) č. 1008/2008
SMS	Systém riadenia bezpečnosti
ATO	Organizácia schválená na výcvik podľa nariadenia (EÚ) č. 1178/2011
DTO	Výcviková organizácia na základe vyhlásenia podľa nariadenia (EÚ) č. 1178/2011
NCO	Neobchodná prevádzka iných ako zložitých motorových lietadiel podľa nariadenia (EÚ) č. 965/2012
NCC	Neobchodná prevádzka zložitých motorových lietadiel podľa nariadenia (EÚ) č. 965/2012
SPO	Špeciálna prevádzka - t. j. akákoľvek prevádzka iná ako prevádzka obchodnej leteckej dopravy, pri ktorej sa lietadlo používa na špeciálne činnosti ako napr. poľnohospodárstvo, stavebníctvo, fotografovanie, mapovanie, pozorovanie a hliadkovanie, letecká reklama, kontrolné lety na účely údržby.

„ľahké lietadlá“ neoficiálne definované podľa článku 3, ods.2 vykonávacieho nariadenia sú s výnimkou iných ako zložitých motorových lietadiel a lietadiel, ktoré nepoužíva letecký dopravca:

- letúny s maximálnou vzletovou hmotnosťou (MTOM) 2 730 kg alebo menšou;
- rotorové lietadlá s maximálnou vzletovou hmotnosťou 1 200 kg alebo menšou, osvedčené pre maximálne 4 osoby;
- ostatné lietadlá ELA2

„lietadlo ELA1“ – znamená toto európske ľahké lietadlo:

- a) letún s maximálnou vzletovou hmotnosťou (MTOM) 1 200 kg alebo menšou, ktorý nie je klasifikovaný ako zložené motorové lietadlo;
- b) vetroň alebo motorový vetroň s maximálnou vzletovou hmotnosťou (MTOM) 1 200 kg alebo menšou;
- c) balón s najväčším konštrukčným objemom nosného plynu alebo horúceho vzduchu maximálne 3 400 m³ pre teplovzdušné balóny, 1 050 m³ pre plynové balóny a 300 m³ pre priviazané plynové balóny;
- d) vzducholod' určená pre maximálne štyroch pasažierov s najväčším konštrukčným objemom nosného plynu alebo horúceho vzduchu maximálne 3 400 m³ pre teplovzdušné vzducholode a 1 000 m³ pre plynové vzducholode;

„lietadlo ELA2“ – znamená toto európske ľahké lietadlo s posádkou:

- a) letún s maximálnou vzletovou hmotnosťou (MTOM) 2 000 kg alebo menšou, ktorý nie je klasifikovaný ako zložené motorové lietadlo;
- b) vetroň alebo motorový vetroň s MTOM 2 000 kg alebo menej;
- c) balón;
- d) teplovzdušná vzducholod';
- e) plynová vzducholod' so všetkými týmito vlastnosťami:
 - statickou hmotnosťou maximálne 3 %,
 - nevektorovaným ťahom (okrem reverzného ťahu),
 - konvenčnou a jednoduchou konštrukciou, systémom riadenia a systémom balonetu, a
 - bez posilňovačov riadenia;
- f) veľmi ľahké rotorové lietadlo;

„zložené motorové lietadlo“ je:

- a) letún:
 - s maximálnou osvedčenou vzletovou hmotnosťou nad 5 700 kg alebo
 - s maximálnym osvedčeným počtom sedadiel pre cestujúcich vyšším ako 19, alebo
 - s osvedčením na prevádzku s posádkou zloženou najmenej z 2 pilotov, alebo
 - vybavené prúdovým(-i) motorom(-mi) alebo viac ako jedným turbovrtuľovým motorom, alebo
- b) vrtuľník s osvedčením:
 - na maximálnu vzletovú hmotnosť nad 3 175 kg alebo
 - na maximálny počet sedadiel pre cestujúcich vyšší ako 9, alebo
 - na prevádzku s posádkou zloženou najmenej z 2 pilotov, alebo
- c) lietadlo s preklopnými motormi;